

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.
 Na pol roka --- 2 " --- "
 Na štvrt roka --- 1 " 20 "

Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
 EDVARD SÁNDORFI.

Majiteľ a vydavateľ :
 JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
 Sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin,
 ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Národnostní liberáli.

Je zrejmé, že my kresťania sme vlastizradcovia. A keď sme ešte katolíci, ba ľudáci, sme upadli do patrnej nevernosti. Bo prinajmenej sprisahali sme sa za pánslavov, ktorí chceme Maďarov zničiť a vlasť svoju zrovna cárovi ruskému doručiť.

Kto tomu neverí, nech číta židovské noviny, v týchto môže najst' každý deň toto obviňovanie nás. A komu nedostačí tlač liberálna, nech ide do parlamentu počuť rečníkov liberálnych a Kolomana Szélla, najväčšieho to Maďara. Lebo kto by pochyboval o tom, keď takí dvaja hodnoverný svedkovia ako Ludevít Bornemisza a Julo Györffy to tvrdia a ministerpredseda im prisvedčuje. Ako Koloman Széll hovorí, tak to po ňom každý liberál opakuje a uverí to aj ten najhlúpejší nájomník.

Máme-li sa brániť proti obviňovaniu nás z pánslavizmu? Načo. Vieme že sme to nie; cítíme, že sme sa proti vlasti svojej nikdy neprevinili; isté je, že keby bol mohol, by nás bol obžaloval každý fiscus troch vlád od doby cirkevnopolitických zákonov a porotci boli by nás odsúdili, bo veď či možno predstaviť si väčšiu radosť ministrov, ablegátov, nadžupanov, fiscusov, spisovateľov a židov, ako keď niektorého kresťana katolíka a ľudáka pre pánslavské poburovanie ako vlastizrada posúdiť a uväzniť môžu? Nuž či to už urobiť sa nepokúsili? Lebo «Kresťan» je časopis ľudovej strany v reči slovenskej, nuž ho usilovne prekutávali, aby ho za-

pravotí mohli. Aj urobili to, a to pred porotným súdom peštbudinským, ktorý je bez otázky liberálny. A pravda, po každý raz oslobodili redaktora «Kresťana». Toto je dosť ku podvrateniu.

Lež opovážlive pomlúvať, to vždy prinesie dačo. Túto zbraň pomluvy vždy upotrebili liberáli, ktorí nestrpia pravdy. Nie len Koloman Széll, ale aj Kajfáš mal svedkov falošných, ktorí stáli pred Pilátom s žalobou o vlastizrade. A sku-

Dr. Julius Várossy. stolno-belohradský biskup.

točne, my poburujeme, opravdu medzi Slovákmi, poburujeme s kresťanstvom proti strannickej nadvláde ľud pustošiaceho liberalizmu. A mi hovoríme ku Slovákom po slovenský, po slovenský im píšeme, a Nemcom zase po nemecký v *Christliches Volksblattu*, Maďarom po maďarský v *Néppárte* a *Alkotmányi*, my teda vo všeliakej reči predávame vlasť, bo chceme mať Uhorsko kresťanské.

Je síce pravda, že pred deväťsto rokmi Maďarstvo zachránené bolo kresťanstvom, oproti Turkom obrátené bolo katolíctvom, medzi európskymi národmi udržalo sa kultúrou kresťanskou, oproti záplave nemeckej a židovskej nie «Pester Lloyd» a jeho spoločníci chránia nám národ náš, i to je pravda, že jednota uhorskej cirkve katolíckej spojuje všetkých tých, ktorí k nej prislúchajú, či sú to už Slováci, Nemci, Srbi alebo Valasi, nedá sa zapierať ani to, že maďarská spisba, veda od prvopočiatku až po dnes najviac má ďakovať katolíckej výchove a mužom cirkevným. A z týchto všetkých príčin ľudová strana koná vlasteneckú povinnosť, keď medzi Maďarmi a Nemaďarmi kresťanské zásady a mravy, svobodu ústavnú a práva ľudu záujmy uhorské a vlastenectvo so dňa na deň rozširuje — voči liberalizmu, ktorý hubí ľud a rozptyľuje národ.

Lež ako-že by môhol uznávať toto za zásluhu, nesklamný vodca svobodomyseľných! Stratil by podporu židov a protestantov; jemu a im je potrebné, aby ľudovú stranu obviňovali z pánslavizmu, i preto obviňujú ju, rozširujú to o nej, a keď by tomu kto neveril presvedčujú ho o tom.

Za to my nemôžeme, že národnosti nie sú spokojné s liberálnym vladárením. A Maďari sú snáď spokojní? Nech sa to opýta Koloman Széll od zadunajských Maďarov a Györffy od Sekulov. Toto sú len nie pánslávi a predsa sú práve takí ľudáci ako šárišski Slováci Bornemiszoví ale tovarišovskí Švábi Desidera Gromonoví. Len v tom má pravdu Györffy, že jesto všade ľudová strana, po celej krajine, kde mysleli, že nikdy jej nebude.

Nuž ale vidzme tú chýrečnú liberálnu vlasteneckosť, zkadiaľ pobrala svoju väčšinu? Istotne z národnostných okresov: zo slovenských krajov z Trenčína 8, z Turca 2, zo Zvolena 4, z Nítri 3, z Horného Tekova 3, z Hontu 2, z Horného Novohradu 3, z Liptova 1, zo Spiša 6, z Prešporoku 2, z Gemeru 3, zo Šáriša 5, zo Zemplína 3. Hľa teda zo slovenských okresov pošlo i teraz

45 liberálnych ablegátov. Kto to uverí, že títo doma hrešili na Slovákov, ako to teraz robia po voľbách, aby mohli povedať o ľudovej strane, že je slovenská strana.

Čo by bolo zo strany liberálnej keby od tridsiatich rokov nekupovala mandáty od národnosti. I teraz od Rusov obstarala si 8 od Valachov dohromady 54, od Srbov a Švábov 38. K tomu padajú ešte z mesta Prešporoku, Štiavnice, Šopronu a štýrskych hraníc 8 — *takto tedy z národnostných okresov posberala si chýrečná liberálna strana väčšiu časť tábora svojho, jednoducho päťapätidesiat mandátov.*

Keby tohoto nebolo, nuž vtedy by ani väčšiny nebolo, ani svobodnomyselnej strany by nebolo. Nech sa páci chvastať sa, že oni budujú Uhorsko, nuž áno, bez Maďarov a proti Maďarom. Budujú ju so židmi pre židov. A uskakuje pred liberálnym vladárením kto kade vidí: do Ameriky alebo do Rumunska a keď vyhlasujeme im to v časopisoch ľudových, pán Bornemisza sa postaví, že my učíme ľud k nevlastenectvu, že sme pánslávi.

Ale my zostaneme už len kresťanskými Uhrami, či sa páci, či nie!

POLITICKÉ CHÝRY.

Zapamätajte si.

Budapešťanskí židia mali po tieto dni dost skromnú slávnosť. Hlavný rabín požehnával novú sirotáreň pre židovské dievčence. Na túto slávnosť povolali židovky ministrapredseda Szélla a kulturministra Wlassicsa. I dostavili sa obá a krome nich ešte aj štátny sekretár Zsilinský aj mešťanosta Matúška a iní hlavnomestskí predstavení. Hlavný rabín dr. Kohn spieval židovské žalmy čo prítomných hostí dojalo.

Nemáme proti tomu nič. Je to chvalitebné. Len ľúto je nám, že my katolíci sme tak opovrhnuté sirotky, lebo kolko — ráz volali p. p. ministrov na naše krajinské sjazdy katolíckej — bolo márne, p. p. ministri neprišli. Či ministromi, ktorého katolícky apoštolský kráľ vymenúva nesvedčalo by sa zúčastniť na slávnostiach sídených katolíkov, je- hožlo spoluveriacich z celého Uhorska?

Milodary.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Blahorodý Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom oblúbenom «Kresfane».

V našej obci ľud, ktorý je čisto roľnícky, sú na prospech bratov Karola a Sigmunda Broll transválskych Búrov, ktorí do svej vlasti nazpät odcestovať chcú (o čom v časopisy «Budapesti Hirlap» minulú nedelu vidanom čísle pod menom «Két testvér» (dvaja bratia) besednica bola) na dosť malú ozvenu nasledovné dary poskytli: N. N. 1 k., N. N. 1 k., N. N. 1 k., Jozef Zedniček 1 k., A. W. 1 k., Mátyás Šikuta 60 h., A. 1 k., Jozef Szalčik 1 k., A. W. 1 k., J. B. 60 h., Š. H. 60 h., L. B. 60 h., F. Plank 40 h., Juraj Gabusz 20 h., Martin Pollak 1 k., Martin Žalec 2 k., H. H. 1 k., Martin Kurina 60 h., Jozef Štora 1 k., Jozef Haasl 2 k., Martin Ruža 1 k., N., N. 20 h., dohromady 21 k. 80 h. pozatimne ešte Ján Wittek 1. k., dohromady 22 k. 80 h.

Úctive vás prosím, že by ste darcov toho skutku lásky pre bojovníkov za slododu uverejniť ráčili.

V Gajaroach, dňa 13. nov. 1901. roku.

S úctou vlasteneckou

M. Z.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov.

Dňa 22-ho t. m. začali páni liberáli pretriasať na sneme články Kresfana. Liberál šárišský Bornemisza celé dlhé odseky prevzal z nášho časopisu a do maďarčiny preložené pri velikej pozornosti celého parlamentu prečítal z nich pekne všetko to, čo sa o zaostalosti a biedach slovenského ľudu, zvlášť naše východné kraje obývajúcего v Kresfane popisalo. Sú to články, písané pod záhlavím: Tri dni u Hory Levočskej. Zvlášte nepáčilo sa liberálom, že sa v tých článkoch spomínajú príčiny, pre ktoré ľud náš opúšťa svoju domovinu a ubiera sa do Ameriky. «Vlasti-zrada!» «Popúdzanie k vystaňovalstvu!» a podobné búrlivé výkriky liberálov svedčily, že o vašich duševných a hmotných biedach píšate a hovoríte, tieže uznať nesvobodno.

Opát Ján Molnár, majiteľ a vydávateľ Kresfana odpovedal hneď v tom smysle, že on je nie redaktorom,

ale len vydávateľom Kresfana a zodpovie len za to, čo pod svojim menom alebo v mene strany uverejnené je. Ale i doložil hneď, že to čo sa tu o biedach a krivdách ľudu slovenského píše, je žiaľ Bohu smutná pravda. Na tieto slová jeho niektorí liberáli veľkým krikom volali, že je to nie pravda.

Molnár: «Toto sú také veci, ktoré zapierať nemožno, a keby hneď i všetci páni poslanci povstali a všetci zapierali to. (Hluk na pravej strane.) Leho kto chodil v Trenčiansku, Nitriansku a vôbec na Hornouhorsku a videl to pustošenie, to prenasledovanie, ktoré ten ubohý ľud trpel nedávno zo strany úradov, ten nebude sa čudovať, keby nie takto, lež desaťkrát viacej ponosovali sa a bedákali tí ubohí Slováci.» (Tak je! Tak je! z ľava.)

Bornemisza vstal zase a opätovne prečítal jeden odsek z našich článkov, v ktorých sme liberálnych kandidátov prepúšťali. Tento odsek zapríčinil už dosť veselosti aj na pravej strane. A prečítal aj tretí, kde sa hovorí že tí vaši páni nestarajú sa nič o vzdelanie vaše, ba vám ani slovenskej knihy a časopisu nedoprajú. Toto liberálov najviacej dopaľovalo. Ale je zvláštne, že práve tento odsek ani jednej noviny liberálne nepriniesly; zaiste cítili, že je v ňom mnoho pravdy.

Molnár zase osvedčil sa, že čokoľvek by bolo písané proti jednote štátu uhorského, to neschvaľuje, ba odsudzuje, konečné slovo však povie až potom, keď články tie všetky prečíta.

Po odpovedi Molnárovej ešte rečnili traja noví ľudoví ablegáti síce *Darányi*, gróf *Wilczek* a *Zboray*. Všetci traja vzbudili veľkú pozornosť, zvlášť gróf *Wilczek* a *Zboray*. Aj sám židovský *Pesti Hirlap* píše n. pr. *Zborayovi*, že to budeme mať druhého *Rakovszkého*. Pán *Zboray* vydal to krásne osvedčenie, že on je síce tuhý Maďar, keď sa páči až prepíaty Maďar, ale že predsa prinútený je na všetko to prykrýť čo je v Kresfanovi písané o biedach a krivdách Slovákov.

23 ho t. m. predostrel finančník Lukács rozpočet krajinský. To sa už aj samosebou rozumie, že sa výdavky krajinské na budúci rok zase povýšily a síce nie menej než o 20,707,571 korún. Preliminované je 992.204,074 kor., kdežto na tento rok bolo 970.496,503 kor. Nuž veru liberálne poriadky sú drahé. Matrikárom a vôbec všetkým úradníkom treba platy povýšiť. Exekútori budú mať teda aj budúceho roku dosť práce.

25-ho t. m. zase mali liberáli do činenia s ľudovou stranou a s Kresfanom. Teraz dal sa do nás pán Oskár Ivánka, syn staručkého Žigmunda Ivánky, ktorý je uprimným priateľom ľudu slovenského a za to vyhlásený za pánsľáva. Ivánka napádal nás o mnoho ostrejšie nežli *Bornemisza*, ale mu praelát Molnár náležite odpovedal.

Už hneď na začiatku odpovedi Präláta Molnára uštípla Ivánku tá poznámka Molnárová, že veru p. Ivánka práve redaktora Kresfana požiadal, by mu programmovú reč do peknej slovenčiny preložil. — Na toto sa páni ablegáti chutno usmiali.

Potom osvedčil sa, že akokoľvek mnohorázy aj čítal

zazlievané riadky Kresfana, nič vmních naist nemôhol, čo by sa protivilo jednote štátu uhorského. Uviedol slová ministrapredsedy Szélla, «aby štát uhorský žiadal úplné uznanie auktority svojej, potom aby spravdive zachádzal s nimi (národnosťami), aby rešpektoval reč, kultúru, zvyky jejích, aby podporovali a obhajoval jejích svojské zálo-nité záujmy.»

I ľudová strana len to chce. Články Kresfana len ten môže obviňovať, kto zamýšľa vybudovať jednotný uhorský národný štát na taký spôsob, že by sa reč nemaďarských obyvateľov ohňom i mečom vykorenila.

A teraz začal vykladať pánom liberálom všetky tie články «Kresfana» i prizvukoval, že veru oprávnene posuje za ľud náš na stranách východných, že sa necíti tu doma.

Duro Kubinyi: Neponosuje sa!

Ivánka: Len vy chcete im to nahovorif, aby tomu verili!

G. Kubinyi: Tí sú nie vážení, ktorí navedú Slovákov.

Molnár: V článkoch sú ďalej ponosy na úradníkov, že vystrájajú všeliaké volencierstva a všetko to zakrývajú «vlastenctvom».

Ď. Kubinyi: Nevystrajajú!

Molnár: Ďalej ponosujú sa, že nielen že sú chudobní, odkázaní navesený chlebič a krumplač!

Ivánka: To nestoji!

Molnár: Lež ešte prenasledujú ich aj za reč jejích, že krivo hľadia na nich, jestli slovenské knihy, a čo len modliace, vezmú do ruky.

Ď. Kubinyi: Toto nestoji! Nepravda! Zapieram!

Molnár: Na premnohých miestach pre reč svoju...

Kubinyi: Nech sa páči pády o tom predniesť!

Molnár: Nech sa páči počkať: V čačanskom kat. kruhu chceli mať divadelné predstavenie, a zakázali ho.

Vészi: Nech sa učia maďarský!

Molnár: Len dočkajte p. ablegát Vészi, aj o tom poviem. Keď maďarskú štatnu reč uviedli gr. Széchenyi povedal: «Naše zákony ani o jeden vlas nepredpisujú viacej, iba že by miesto vymretej latinčiny živá maďarská reč zaujala. Kto od tohoto viacej alebo menej žiada, ten zabudnú na práva národností a pravdy človečenstva.»

Pichler: Nemecko teraz v Poznansku policiami neměi!

Molnár: Jesto v Uhorsku v Budapešti, asi 167 tisíc vzdelaných, bohatých židov. Všetci chodili do maďarských škol, sú vôbec učení, vzdelaní a predsa iba len v jednom temple majú priemenlive bohoslužby v reči maďarskej a nemeckej; v ostatných ale všade len nemecké bohoslužby majú.

Vészi (predtým Veiss, žid): Toto je chyba, ktorú zazlievame, ktorú si neosvojujeme, ktorej napravenie žiadať budeme!

Po tomto prečítal Molnár z článkov vládných «Slovenských Novín» niektoré verše z časov Hurbanovho povstania proti Maďarom a tiež petíciu tedajších národovcov, v ktorej petícii noviny spomenuté dokladajú, že ju sto-

lica prijala, ponevác v nej nič zvláštneho, nič mimoriadneho nebolo.

Napokon ukázal strašné hanopisy na ľudovú stranu, kdežto spisy ľudovej strany ešte aj Pesti Hirlap veľmi pochválil.

A ešte dačo. Slov. Noviny nadaly nám nedávno do cigánov. My ich takto neuctíme, Slovenské Noviny toho mena od nás nodostanú; dost im je, že sú ony «Slovenské Noviny». V č. 269. píšú:

«Teraz vyslanec Molnár váfa celú vinu na redaktora, o ktorom udajne nevedel, jako slepi, zavádza slovenské obecnstvo a ochotný je redaktora oslobodiť zpod farchy redaktorskej, len nech dostane na miesto neho druhého».

Nuž toto je nie cigánstvo, ale len Slonovinárstvo. Pravda je to, že redaktor už pred mesiacom vypovedal, o čom sa Praelat Molnár i na sneme vyslovil, doložiac, že sa musí usilovať, aby redaktora podržal. A pravda je to, že Sl. Nov. spolu s liberálnymi ablegátmi kričia, že sa vám nekrivdí, že z toho nič neni pravda čo sme o krivdách a biedach vašich písali. A to sú potom «Slovenské» Noviny.

Osvedčenie.

V čísle 46. «Kresfana» vyslužený landšturmista so sv. Jura dopisuje, že náš kostolný otec (liberál) «predtým chodil každý deň dobre papkať a slopkat pánu dekanovi» — tomuto výroku treba dať nejakú opravu. Niže podpísaný už 18 rokov v tom najúprimnejšom priateľstve som nazíval s naším kostolným otcem — pánom Tichtnerom — to sa samo od seba rozumie, že som ho veľmi často u seba pohostil, však dobrí priatelia sú sebe aj prajní, pri každej príležitosti keď som nejakého hosťa mal, on bol tiež pozvaný, aj keď som, čo dekan, fary navštívoval, ku príkladu pri počtoch, skúškách atď. vzal som ho vždy sebou, to je pravda, a medzi dobrými priateľmi vec naturálna; ale že bych ja teraz, keď sa on stal liberálom a naše cesty politické sa rozkolily, že bych ja zato teraz mu na oči vyhadzoval, čo dobrého u mňa užil, to je lož, to nie je pravda, to sa nesrovnáva s mojím charakterom; ja som o tom, že on u mňa jiedával, s nikim nehovoril, nikomu návod nedal, aby také v novinách uverejňoval; možno, že ten, kto ten dopis zaslal, snáď sám u mňa papkal a slopkal spolu s kostolným otcem! Toto hľa! nech mu preneměia — lebo náš kostolný otec je nemcom — tí páni liberáli, ktorí mu ten dopis tak sloverne «fressen und saufen» preneměili a ktorí ho tak rozdrázili, aby sa stal nepriateľom svojho farára, vo veci docela nevedomého a nevinného kaplana a ľudu celého.

Marschall Lajoš, dekan a farár.

Vzdelávajme sa!

Bolo to už viac raz v «Kreštane» prizvukované, že príčinu nášho neblahého položenia vo veľkej miere v našej nedostatočnej vzdelanosti musíme hľadať. Sú ešte veľké massy ľudu, ktoré dosiaľ vôbec ani neohľadili sa na úslni pravej vzdelanosti, ktoré tmolia sa v tme bludu a povery ako nejaké bezdušné tvory a bezpomocne upadávajú v bahná nemravnosti, nemajúc žiadne životné pravidko, ktoré by im vymeralo a vyznačilo cestu k svojmu duševnému, mravnému zdokonaleniu a k hmotnému blahobytu. Je to smutný pohľad na takýto zanedbaný a zaostávajúci ľud, ktorý chce žiť a nevie ako, ktorý pláva sa na mori života bez kormidla a preto blúdiac sem a tam, nikdy nevie, kde ho čaká, o ktorú skalú búši ho zuriaca vlna, kde najde svoj vlhký hrob. A čím neosvietenejší je niektorý ľud, čím väčší navykol na duševnú tmu, tým ťažšia úloha čaká na tých, ktorí z očí ľudu zobrajú chcú belmo nevedomosti, by pri jasných faklách osvety jasne videli, ktorí vystupujú na tú zmietanú loď, by riadili jej chod, by vykľarovali nielen tým skalám, ktoré pošmúrno dvíhajú sa nad hladinu mora, ale i tým, ktoré utajeno pod vodou čúpiac, tým nebezpečnejšie, tým osúdnejšie sú. A pre nás šťastie ešte, že máme mužov, ktorí odhodiac od seba všetky osobné výhody a pohodlia, s pevnou vôľou a s nezlomnou vytrvalosťou boria sa so všetkým, čo zamedzuje a prekáža slovenskej osvete a vzdelanosti. A týchto mužov musíme si uctiť vedieť, oni nám musia slúžiť za vzory, ktoré napodobňovať a nasledovať máme.

Smutne to vyzeralo u nás. Ľud v duševnom otroctve nečítal nič okrem «Nového Egyptského Snáru» a iných hlúpostí, bol ako zdrevenelý a zmeravený, netúžiac za ničím, čo by svedčilo o tom, že i on má dušu, ako bársktorý iný ľud, ktorú nemožno ani kašou, ani zemiakmi nachovávať, ktorá potrebuje potravu nehmotnú. Pracovníci na národa roli dedičnej už rukami zalamovali, že niet pomoci pre náš ľud, že ten zahynie vlastným hriechom, vlastnou netečnosťou. Ale obavy — chvála Pánu Bohu — nesplnili sa. V posledných rokoch trhlo volačo s nami,

my počali sme — túžiť, myslieť, domáhať sa svojich práv. Egyptské snáre pravda ešte ani teraz neodobraly sa na zpiatočnú cestu do Egypta, ale ustúpily do pozadia a na miesto nich dostavily sa slovenské časopisy a knihy. Začiatok je už urobený, lúče slovenskej kreštanskej osvety rozháňajú tmu, a my uradostení čakáme príchod jasného dňa, kde nebude ani jedného z nás, ktorý by príčinou nedostatočného duševného vzdelania otročil iným, ktorý nebol by hodný toho mena «človek.»

Voláme do práce každého čestného muža, veď na pomoc dobrej veci nemožno nikdy dosť skoro prísť, taktiež za dobrú vec nemožno nikdy dosť veľa urobiť. Potrebujeme chťivých a obetivých pracovníkov a radcov najmä z tých radov, ktoré už u žriedla kreštanskej osvety stoja, ktoré poznaly tú pravdu, že iba tá osveta je pravou osvetou, ktorá má za základ Kristovo učenie, ktorá dvíha v človeku povedomie vlastnej ľudskej hodnoty, a túto hodnotu vie uznať i v druhom, ktorá vyplnila tú ohromnú medzeru medzi hviezdnatými výšinami modrého nebosklonu a nížinami zeme, keď vliala do nás živú vieru v Hospodina,

My tedy učenie Kristovo chceme mať za základ našej vzdelanosti. Toto učenie musí byť východištie a i koniec k dosiahnutiu cieľa: stať sa vzdelaným v každom ohľade. Lebo ono nielen že sjemní mravy, že v človeku udusí zverské náruživosti, nielen že neprekáža nám v osvojení si výtvarných a iných vied, teda nežiada na ujmu vzdelania rozumu iba vzdelanie srdca a citu, ale ono a jedine len ono robí nám zrozumiteľnou i tú otázku, že načo sme na tejto zemi a jedine ono objasňuje nám lúčami viery to, čo ľudský rozum vo svojej nedokonalosti nemôže ponáť a rozlúštiť: záhadu večnosti.

Kristovo učenie očistiť a vzdelat má nás v prvom rade mravne. Poznáme tedy vzdelanosť mravnú na základe Kristovej mravouky. Okrem vzdelanosti mravnej rozoznávame i takzvanú vzdelanosť odbornú a vzdelanosť všeobecnú. Objasnime si tieto pochopy.

V živote každý človek má nejaké zamestnanie, ktoré vyžaduje od neho isté znalosti. Súhrn týchto k istému remeslu, a zamestnaniu vôbec patriacich vedomostí označuje nám vzdelanosť odbornú. Roľník, remeseľník, učenc a tď.

má a musí byť odborne veľmi vzdelaný, veď v našich časoch pri tolkej konkurencie žiaden nedouk a «fušer» nemôže sa k zelenej ratolesti dostať, ak k svojmu remeslu základne nerozumie. Ak rovník nevie, kedy a ako má orať, ak remeselník — čižmár nevie opäťok pribíť, ako sa patrí, ak pravotár nezná zákony, vtedy títo všetci sú odborne nevzdelaní, a stavajú svoju existenciu, svoje jestvovanie na kocku.

(Pokračovanie.)

BESEDNICA.

Pacient.

Túžil som ja, túžil svetovej do Viedne,
by som si vyliečil tupé uši, biedne;
by mi prestal cvin, zun, čo ma trápi, večný.
sipot, hukot, pisk, šust ufujazdil priechy.

Išiel som ja, prišiel, by som očul vtáčka,
keď v sihlinke kvili, v tichom žiali plačká;
bych v bzukote včelku, trepotavú vlnku
bystrého potôčka v hravom slyšal žblnku.

By som poňal vzdych, šept voňavého kvietia,
i šelost, šum lístkov, čo so stromu letia;
by spev jarej mlade, zvuk rozkošnej vesny
srdecu môjmu sladký, príjemný bol, presný.

Išiel som ja, prišiel, vir, prelestný prúd by
v útroby mi splýval prenikavej hudby;
by velebný organ, význam hymny chrámov
chodbou sa vždy klznu v ducha môjho priamou.

By svedomia žernov, prs sťažnosti tajné
mohly mi baránky, ovce sdeliť kajné;
bych nedužným balsam, slabým sily nával,
nešťastníkom nádej, radu, techu dával.

Išiel som ja, prišiel — no daromná dráha;
veda, zručnosť, nástroj, mluno nespomáha.
Niet u ľudí žriedla, zkiad mi zdravie prýšti —
v trudnej mojej hlave len zvoní, len pišti.

V stav hluchých sa vhrúziac, zadumený blúdim,
čo bude, čo príde? strach kfudím, keď súdim.
Neblažia ma krásy ringov, burg, paláce,
keď sklbana sluchu doktor nepoláče.

Keď budúce, žiaľboh, nepochytím hláska,
čo javí ker, trávnik, útlošť, prívet, láska,
keď ibák vresk, ryk, prask, mažiar, kanón, trúby
prerazia mi vetché bubon uši, hrubý.

No však darmo, darmo, darmučinko, darmo.
Nezúfam, nerepcem, vláčim túžby jarmo.
S trpezlivým Jóbom volám večer, z rána:
Pánboh dal, Pánboh vzal, sláva menu Pána.

Viedeň, 31. októbra.

Dlhomír Poľskij.

Peking.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Slávna Redakcia!

Už som sa mnohokrát chystal napísať ct. čitateľom voľačo ztadiaľto, z tej ďalekej Číny, kde som teraz námornickým formaistrom I. triedy. Nevie, či tento môj skromný list obdržíte, keďže je medzi nami a Vami nesmierna dialka. Ale mi už nedalo pokoja a idem sa Vám ohlásiť; snáď ten môj list predsa obdržíte, čo by mi pôsobilo veľkú radosť. Ej, keby som ja tu tak môhol čítať toho milého Kresťana! Mám tu síce niekoľko karát zo starých čísiel Vašich novin; nuž už len tieto si kedytedy čítam, ale čože, keď ich viem už dávno nazpamäť!

Ja pochádzam z Nitranského Ujlaku od slovenských rodičov a nehanbím sa za to, však ma veru dobre vychovali, nech mi ich len Pán Boh milostivý požehná. Viem, že sa mamička moja mnoho naplakala, keď takto rok došiel befehl (rozkaz) že musíme do Číny proti Boxerom. Aj my poslali hneď mamička pekný medajlon s Pannou Mariou, ktorý boly dostaly od grófký Eszterházičky, rodenej Tarnovský a pochádzajúcej z Krakova. Táto pani Grófka — nech ich Pán Boh požehná, sú veľmi nábožná katolíčka, aj dobrá ľudáčka, aj nášho milého «Kresťana» milujú. Medajlon som si zavesil na hrdlo a poručil sa pod ochranu Panny Marie a veru chvála Bohu nesklamal som sa. Teraz sa mi už chvála Bohu dobre vodí, ale bolo to so mnou tiež aj všelijako. Takto rok pustili sme sa z Póly na more s vojenskou loďou «Elisabeth». Cesta naša bola z mora adriatického na stredozemné, z tohoto cez kanál do červeného mora, potom zase do východného indického a tak cez rovník do japonského a napokon do čínskeho. Pod rovníkom panovala taká strašná horúčosť, to slniečko tak strašne páliło, že sme si mysleli všetci: no reku tu už istotne zahynieme. Ale to dlho netrvalo. No sotva že sme sa dostali do Číny, už nás aj pratali pod mesto Tien-Čin, kde sme mali po prvý krát ísť do ohňa. Len nám dali každému 280 patrónov ostrých, potom nám držali reč a pp. regementskí Pátri udeľovali nám požehnanie a tak sme už aj marširovali pod mesto Tien-Čin. Neďaleko mesta zjavil sa nám nepriateľ. No Kriste smiluj sa! to bolo jedno strašné mračno tých boxerov a sa to len tak valilo proti nám rýchlym krokom, tak že sme veru všetci ostávali bez seba. No nebolo kedy rozmýšľať, hneď nám komandovali šneľfajer (rýchlostrelbu) a my počali sme jedno za druhým strieľať do nich. Strašný dym zafahol na nás o chvíľu tak, že

sme už ani nič nevideli, iba čo sme počuli strašný krik nepriateľov a guľky len tak hvízdaly nám kolo uší. Keď sme prestali strieľať, už Boxeri ďaleko utekali a európski gavaleristi za nimi a naháňali nás ako zajace, pod flinty. Veru je to špatné remeslo tá vojna ale človek keď musí, privikne aj na to. Pri tomto Tienčine, kde bojovali sme od 9-ho do 17-ho novembra vlani, videl som prvýkrát krv, a padnutých vojakov. Aj našich padol tu jeden fregatkapitán, dvaja kadéti a osem matrózov. Keď sme po tejto bitke tiahli pod hlavné mesto Peking, tu sme našli už všetko porúčané, v meste všade horelo a doháralo a po uliciach samé mŕtvolky. Mňa Panna Maria zachránila od nešťastia, až pri poslednej bitke pri Thun-Trane ma ranili. Tu sa nám už nepodarilo tak ľahko rozohnať tých Boxerov; aj oni dlho strieľali do nás. Naraz jako tak strieľam, čosi mi vyranilo pušku z rúk a hneď cítil som voľačo teplého pod rukávom na pravej ruke. Chytím sa, a hľa rukáv mi bol krvavý, guľka mi vpálila do pravého lokta. No už potom bolo po mojej vojne, musel som sa liečiť v špitáli. Ani som viacej nebol v bitkách, lebo sú už ani neni žiadne. Teraz mi je veľmi dobre: mám 18 zl. platu na mesiac a dostávam takú chovu, jako dôstojníci (officieri). Aj jedného krajana kamaráta tu mám z Bosšan. Už si len vzdycháme, kedy nás pustia domov. Ako počítavam, po novom roku by sme mali odcestovať späť do Póly.

Pozdravujem srdečne mojich milých rodičov a bratov, aj všetkých rodákov, zvlášte tých statočných Judákov, ktorí tiež musejú bojovať proti horším od Boxerov nepriateľom a porúčam všetkých pod ochramu prebl. Panny Marie.

Šandor Blažo,

k. u. k. Geschütz-Vormeister I. Kl.

Pozorujte!

budete mať pekný nový Kalendár!

P. vydavateľ «Listov sv. Antona» nahovoril mňa, aby som mu pomôhol zostaviť nový slovenský Kalendár pod názvom: «Veľký Obrázkový Kalendár Svätého Antona Paduanského».

Ponevác tu v Pešti pravdepodobne zaniknú dva slovenské Kalendáre (Sväto-Štefanský a Veľký Kresťanský) a ponevác presvedčil som sa, že nový tento Kalendár má byť nie len raz tak veľký, lež aj dľa zovňajška tak vkusne tlačený u Sv.-Štefanského spolku, že takého Kalendára naši slovenskí katolíci ešte veru nemali: nuž pre tieto príčiny vďačne podujal som prácu zostavenia Kalendára. Vymienil som si však nasledovné:

1. Aby sme podali v ňom články najlepších našich katolíckych spisovateľov. Z tohoto ohľadu sme už z čiastky zabezpečení, bo nám jednotliví páni spisovatelia svoje

príspevky už doposlali a kalendár je už v práci tak, že najneskôr o 14 dní vyjde z tlače.

2. Keď pozrete doterajšie Kalendáre peštianské, nápadné vám musí byť, že na konci tých Kalendárov jesto všeliakých oznamov mnoho a mnoho, hádam aj vyše sta. A tie oznamy vychvalujú obyčajne kadeaké viedenské židovské obchody, alebo apatikárske sprostosti, ktoré ani fajku dymu nestoja. Prečo bolo tých oznamov tolko v tých Kalendároch? Len preto, lebo za tie oznamy *dobře platili* patriční kšeftári, teda vydavateľ Kalendára mal z toho znamenitý zisk. Preto stalo sa, že na pr. teše aj v «Lurdskom Kalendári» byly aj také oznamy, v ktorých sa hnusné, ne mravné veci alebo lieky odporúčaly. V našom Kalendári *nesmie byť žiadnych takých oznamov*. My nechceme sprostosti odporúčať ľudu a ho na daromnicu zavádzať. Na miesto toho ale prosíme *všetkých čestných kresťanských obchodníkov slovenských*, aby doposlali na niž udanú adresu svoje oznamy; *my len jejích obchody chceme odporúčať* a za cenu takú, aby sa tlač, papier vyplatil. My už vyzvali sme jeden ráz našich kresťanských obchodníkov o toto, no bolo márne, bo kresťan je do všetkého farbavý i vtedy, keď jedná sa o jeho dobrô. V 10.000 kalendároch byť oznámeným je zajiste nemalá výhoda pre človeka obchodníka. Prosíme teraz *kohokolvek*, ak zná poctivé kresťanské obchody, ktoré môhol by svedomite odporúčať, nech zašle nám ich na niž udanú adresu, my si chceme svojich i zdarma odporúčať. Kalendár bude stáť 60 hal. a dáme ho tlačíť desať tisíc kusov, ktoré minúť sa musejú, bo ináč nebolo by možno dať kalendár tak veľký za tak lacnú cenu. — Z tlače vyjde asi o týždeň. Prihlásiť sa možno už dnes na niž uvedenú adresu.

Kresťanskí kupci teda, nezameškajte prečítať si tento oznam!

Administrácia: «Listy sv. Antona»,
Budapešť, VIII. Szentkirályi-u 28/a.

Ponižená prosba ku ct. Obecenstvu!

S poniženosťou sa utiekame ku milosrdenstvu ct. Obecenstva, by boli láskaví nás svojimi milodarmi podporovať. My totižto by sme radi do nášeho kostolika jeden Organ dať postaviť, ale Bohužiaľ slabé sú k tomu sily naše. Pre tú príčinu sa utiekame ku milosrdenstvu dobrých ľudí, prosiac, by v mene Božom obetované milodarky svoje na niž udanú adresu ráčili odoslať. Nech im to Pán Boh stonásobne vynahradí. Z hlbokou úctou zostávame v Murány-Hutte (gömörská st.) 1901. 25-ho septembra. V mene cirkevníkov

Pavel Pavlovský, učiteľ.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na Kerepeši-út č. 72., odporúčame obecenstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Soznanie a poďakovanie.

Na spomoženie ľadovcom spustošených občanov obci Veszele nasledovné milodary prispely:

Jeden občan zo Zubrice (cestou Hromada Antona) 6 kor.; z Olasky: Apolonia Trangos 1 k., Ján Opaterný 1 k., Katarina Misztrik 20 hal., Alojzia Szenko 1 kor., Sziladi Maria 40 hal., Jeden chudobný zo Sóskut 3 k. 2 hal., Eduard Latmer, Oláh Dubova 14 k. 20 h., Kalniczky Maria, Póstyén 3 kor., Jenő András, Chlebnice 10 kor., Spolok živ. sv. Ružena v B.-Štiavniči 10 kor.; Z Tordy: Mandik Vendel 2 k., Jevjak Matej 2 k. Gerek Ján 1 k., Pavlyak Jozef 1 k., Hojsiř Jozef Broczkó 6 k., M. M. Gyetva 3 k., Spolok sv. Ružena, Detrekő Szent Miklós 8 k.; zo Zvolenského Brezna: Schuster Robert 2 kor., Kučera Cilo 3 k., Mora Michal 1 k., Huřtak Leopold 1 k., Pirčehto Vincent 2 k., Bendik Jozef 2 kor., Kalickí Franc 2 k., Schublo Ondrej 2 k. Kis Franc 1 k., Kubančík Gustáv 1 k., Smidt Anton 1 k., Simko Ján 1 k., Nemki Štefan 1 k., Zibrin Jozef 30 h., Močík Šándor 30 h., Šuhajda Ján, Šimo Ján, Barbierik Franc, Patuš Ján po 10 hal. spolu 21 k., Jankovics Ondrej, Angern 1 k., Michael Treskoň, Veľká Bytča 10 kor. N. N., Pozsony 2 k., Graf Ignác a manželka, Nagy-Surány 3 k., N. N. 6 k. 80 h., Csizmár Ondrej, Lokeza 5 k., Schwarz Věnr delin, Novoty 2 k.

Keď šlechtním darcom v mene mojích farníkov za poslané milodary srdečne ďakujem; želám, by láskavy Tvorca Vsehomíra Svojím hojným požehnaním nahradil ráčil.

Matej Zeman, administrátor.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťami ako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novín.

Biskup v kruhu ľudovom. Vacovský biskup gróf Karol Csáky spôsobil veriacim svojim milé prekvapenie. Predbežne ani dvorní kňazi nevedeli o ničom, keď k večeru sadol do koča a hnal rovno do vacovského kat. kruhu, kde práve vtedy vydržovali večierok. Neočakávaná návšteva biskupa zapríčinila pravda veľké prekvapenie. Prekvapenie bolo ešte väčšie, keď si biskup sadol k prednášaciemu stolu a svojim spôsobom pozdraviac prítomné dámy a pány, začal prednášať o biede chu-

dobných a o ufavovaní tejže, Prednáška biskupa mala toľký dojem, že sotva sa biskup vzdialil, hneď zaviedli pre chudobných sbierku a tam na mieste sobrali 200 korún. S týmto len nasledovali príklad hlavného pastiera, ktorý na blížiaci sa Vianoce na rozličné dobročinné ciele venoval 4000 korún.

Smrť. Ján Bajaček, farár vo Veszelom (Orava) po častejšom prijatí sv. Sviatosti v 78. roku veku a 51 roku kňazstva svojho pred krátkom zomrel.

Biskup za správnu výchovu. Prešovský biskup dr. Vályi vydal pastierský list na svojich duchovných v ktorom oddávajúce sa na rárodský zákon z roku 1868., odporúča kňazom, aby v prvom rade dbali ovšem o výučbu v náboženstve, ale hneď zatým i o «cvičenie reči materinskej», pretože ona «po viero- a mravovede je najdôležitejším učebným predmetom». Biskup vraví, aby sa i «maďarská reč dľa okolností vyučovala», ale dokladá potom: «Zdržujte sa nemotorného hanobenia reči ľudu, sverenému vášmu vedeniu, lebo toto mohlo pochodiť len z nerozváženej prepriatej horlivosti, alebo práve zo srbľavosti chcef vyniknúť, sháňajúc sa za záujmami osobnými. Preto úprimne, bez všetkej zadnej myšlienky vynasnažujte sa účinkovať v tom smere, aby dievky rečovú látku zodpovedavo svojmu, tam u nich bežnému nárečiu v riadnej, správnej podobe osvojili si vedely a aby popri cvičení sa v nej, boly pripravované i na pochopenie reči cirkevnej.»

Pút do Jeruzalema, Rímu a Loretta pojde 5-ho januára z Budapešti cez Fiume, Ancona, Loretto, Alexandria (výlet do Kairo a k pyramidom) Jaffa, Jeruzalem, Bethlehem, Jericho, Jordán. — Nazad: Neapel, Rím, Ancona, Fiume, Budapešť. Návrat 28. februára. Ceny so 16 dnovým úplným zaopatrením I. trieda: 860 korún; II. 680; III. 312. III. len s hospodou bez potravy 280, (190 zl.) Obširnejšie správy a cestovný poriadok je u Jána Šimončič v Trenčianskej Teplej.

Kto bude županom? Gróf Št. Battyány neprijal ponúkané mu miesto hlavného župana stolice prešporskej a mesta Prešporka. Najväznejším kandidátom je teraz vraj gróf Jozef Zichy, ktorý bol už na tom mieste v rokoch deväťdesiatych pred Szalavszkym. Nitrianský hlavný župan má byť dľa najnovších zprávk Kramolin, povostný kráľ. fiscus prešporský.

Francúzske kongregácie. Dosavád vystaľovalo sa z Francúzska na 30.000 mníchov a mníšiek, ktorí spravovali 85 ústavov pre chudobné matky s malými deťmi, 96 ústavov pre nevyhoiditeľných nemocných, 172 ústavov pre starcov, 96 ústavov pre stareny, 398 nemocnic, 399 ústavov pre ľudi bez práce, 512 ústavov pre malé dievky, 691 sirotárov a 1428 ústavov pre ugeľovanie almužny.

Luteráni-Nemci a Poliaci katolíci. Čo sa v Prusku lüteránskom robí s úbohými Poliakami, to už prekračuje všetky možné hranice. Nemci by to chceli docieliť, aby poľské deti zabudly materinskú reč a aby zaprely aj svoje národné presvedčenie, aby sa odrodily. Deti sa totižto nechcu učíť náboženstvo nemecký pre tú jednu prí-

činu, že nevedia nemecký. Posiaľ sa náboženstvo poľsky učili a teraz od razu musia sa i toto nemecký učiť. Deti ale povedaly, že nemecký odpovedať nevedia. Učítelia nevediac si rady, oznámili vec na patričnom mieste, odkiaľ pod veľmi krátkym časom prišlo nariadenie, že keď inakšie nie, teda palicou treba vbíť nemčinu do Poliačikov. Učítelia poslúchli a nemilosrdne začali byť tak chlapecov, ako dievčence. Neslýchané brutality sa udaly. Jedno dievča, istú Tomaszovszkú, zbil učiteľ tak, že zamdlela od bolesti, tak že ju ledva mohli ku životu priviesť. Zkrvavenie detí prihodilo sa každý deň. A tieto zverské tyranstva na nevinných deťoch vystrájali nie nemeckí učítelia, lež rodení Poliaci, ktorí za peniaze hotoví sú i svoj rod zapredať. A robili to v prítomnosti škôldozorcov pri otvorených oblokoch. Chudery matky pribiehaly ako polbláznivé do škôl a nastaly všeobecné nepokoje. A koniec? Vyšetovanie, súd a žalár rodičom, kdežto tým hnusným odrodilcom učiteľom [nestalo sa nič. Poučenie: chraň sa každý odrodilého a zradného človeka. — Že nakoľko zastal súd urazených, to vyniká z výroku, dľa nehož sú demonštranti posúdení na žalár — niektorý aj na polmesiaca trestu — a tyranstvo učiteľov si ani nevšimnul.

Protipruská demonštrácia v Krakove. Z Krakova oznamujú 24. t. m. Včera večer bola tuná veľká demonštrácia pre prenasledovanie Poliakov v Nemecku. Do tisíc žiakov, ku ktorým sa tiež toľko ľudu pridružilo, pochodilo hlavné ulice spievajúc poľské národné piesne. Demonštrácia sa započala večer o 7. hodine a trvala až do desiatej. Najokázalejšia bola pred jedným hostincem, kde berlínska artistická spoločnosť držala prednášky: End vykrikoval «pereat» tak hromove, že Nemci museli zakonec prednášky, O deviatej hodine tiahol ľud pred dom kardinála Puzinu a demonštroval proti Puzinovi.

Vražda — s pijatiky. Z Veľkých Šurian píše nám: 19-ho t. m. istý mládenec Ďulo Šrvlík motal sa po uliciach napitý a každého chcel byť. Jeden z mládencov, Tomáš Augustin upomenul ho, aby dal ľuďom pokoj, na čo napitý chasník dal sa ho byť i pohryzol mu nos, potom ušiel. O chvíľu však zase došiel a keď mu Augustin dohovárať, vytiahol z vrečka nôž a tak dopíchal s ním Augustina, že tento mŕtvý klesol na zem. Pri pitvaní objavily sa 4 veľké rany; 2 medzi rebrá, jednu do žalúdka a jednu do srdca dostal. Zločinea hneď chytili a uväznili; teraz môže rozmýšľať nad svojim osudom. Hľa, následky pitia besnice!

* * *

Moja manželka, ktorá už od mnohých rokov toľko trpela na nervozitu, lámku a lúpanie a nenašla pomoci ani v jednom ústave na liečenie nervov, vyliečila sa Vaším elektro-magnetickým krížom č. 86.967. Môžem povedať, o krátky čas ako kríž upotrebila, stratily sa jej bolesti a ona nedostala — napriek jej citlivosti oproti počasiu, ani bolenia hlavy, ani lúpanie. S úctou Ludevít Weiser učiteľ hry na klavire, v Prešporku, Floriany-ulica 8. — Zpočiatku medzi mnohých poďakujúcich pripisov; ktoré vynálezca, pán Albert Müller, Budapešť, V., Vadász-ulica 41/I. ob-

držal, uverejňujeme toto a odporúčame všetkým tým, ktorí na lámku, záduch, influencu, neuralgin, bolenie hlavy a vôbec na nervy trpia, duppovaný elektro-magnetický kríž R. B. č. 86.967, ktorý iba 6 korún stojí, čo najvrelšie.

Osvedčenie.

V čísle 15-tom Krestana uverejnili sme dopis od Jána Jablonského z Jablonky, v ktorom o p. Tandlichovi, obyvateľovi jablonskom píše sa, že dával synovi svojmu naučenie, aby vrátil najdené peniaze, keď ich je málo; ale už keď by bolo viacej n. pr. 200 korún, aby si ich podržal a že takto bude vždy statočným.

Poneváž my až tento minulý týždeň dozvedeli sme sa u sudcu, že onen dopis ani jeden z pomedzi Jánov Jablonských za svoj uznať a rukopisu sa priznať nechce: osvedčujeme sa, že nás dopisovateľ podvodným spôsobom zaviedol, p. Tandlichovi nevinno ublížil. Za povinnosť pokladáme si teda spomenutý dopis odvolať, p. Tandlichovi zadosť učiť i vysloviť zo svojej strany ľútosť nad urážkou, ktorá stála sa mu mimo našej vôle.

Redakcia Krestana.

Upozornenie.

Vp. *Constant* *Knihá* sdeľuje, že svätostefanské ľudové spisky znovu začal rozposielať. Kým nenástupia nútné jarné práce, každý mesiac zamýšľa jednu knižocku vydať a rozoslať. Len od zaujímavej priazne velebného duchovenstva a pánov učiteľov závisí, či aj naďalej má v schválenom podniknutí pokračovať, aneb prácu spasonosnú na iných, ku tej úlohe povolanejších ponechať. Jestli reštáncie do prvého januára nebude mať vyrovnané: musí si ovšem rozvážiť, či aj napozatým má reskirovať.

Vydavateľ, ktorý s jedného hárku pozostávajúcu brošúrku 12° veľkosti za 3 haliera dáva, pritom 10-tý % spúšťa, ba i poštové farchy znáša — už lacnejšie spisky dávať nemôže. Následkom slabej podpory na budúce aj o láskavé vyrovnanie poštových útrat prosí.

Prosba.

Prestavanie a zariadenie dvoch škôl v sídelnom dome školských bratov pôsobí najväčšiu a najťažšiu starosť mojích chudobných veriacich. Dobře vediac, s jak veľkou radosťou prijali čitatelia veľacteného katolíckeho obecnstva tú zvesť, že sídelné miesto uhorských školských bratov sem bolo osadané, z ktorého pre katolíckeho školy našej drahej vlasti statní učítelia budú rozposielaní toto povedomie dá mne úfať, že veľactené katolíckeho obecnstvo v uskutočnení tohto plánu, menovite v prestavovaní a zariadení tých hore pomenovaných škôl svojimi láskavými milodarmi bude mňa napomáhať. Preto najhlbšou úctou spojenou prosbou obraciam sa na veľactené katolíckeho obecnstvo čitateľov, aby boli tak láskaví svojimi milodarmi prispieť k prevedeniu tohto šľachetného cieľu. Aj tú najmenšiu obeť s povďačnosťou prijímam. Prijatie milodarov v novinách budem kvitovať. Milodary prosím zasielať na meno nižepodpísaného. *Ján Boll*, farár.

Vyzvanie k predplateniu.

Viacrázy vyzvali sme už et. čitateľov nášho časopisu, by pracovali na tom, že by «Kreštan» do čim viac príbytkov dochodil, že by zásady kresťanskej politiky čim viac sa rozširovaly.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	---	---	4 koruny
na pol roka	---	---	2 koruny
na štvrt' roka	---	---	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kreštan» kiadóhivatala
Budapest, VIII., József-körút 35.

DOPISY.

Prievidza

Veľavážený Pán Redaktor!

Prievidzký okres sa pekne drží pri voľbách. Aj pri ablegátskej voľbe, vyvolil jednohlasne ľudáka: p. veľkomožného dr. Ernsta, pápežského komorníka, tak aj pri stoličných voľbách, sme preukázali, že ľudáci v našom okrese spoludržia a sú vo veľkej väčšine. Tu liberáli nemajú čo hľadať. A keď sme aj troch liberálov vyvolili, to len nám môžu ďakovať. Uvidíme, ako sa tí páni liberálni výborníci — ktorých dolu spomeniem — budú oproti nám ľudákom chovať?

Prievidzký okres volí v 8 obciach stoličných výborníkov a síce:

V Prievidzi, Bojniciach, Nemeckom-Pravne, v Handlovej, Novákoch, v Rudnom, Gajdli vyvolili 3 liberálov, Pálffyckých beamtrov. Preto, lebo kommassacia ešte není prevedená. Moji milí Tužinci a Gajdlanci, či vy budete liberáli, či nie, zato vy pri kommassacii od Pálffyho nepuchnete.

V Prievidzi vyhral ľudák Ján Dudek z Nitry seminársky direktor a teraz už rodoľub 150 hlasmi oproti Kohútovi liberálovi, ktorý dostal 63 hlasy. Tu hlasovali Malá-Čauča, Veľká-Čauča, Malá- a Veľká-Lihotka aj Hradec. Títo ľudáci sa veľmi krásne držali. A preto im zavolám: sláva vám všetkým dobrým ľudákom. V Handlovej sme vyvolili Tivadara 271, Borošiho 238, Vólandta 235 a Petroviča, chýrneho rečníka z Nitri 230 hlasmi. Tu sme my ľudáci vyvolili aj liberála Tivadara. Liberál je, ale ináč dobrý chlap. V Handlovej dostali hlasy ešte Novoltsik, okresný doktor 72, Poliček, handlovský liberálny p. farár 68. Psotka, chrenovský p. farár 49. Títo páni farári dva dni aj dve noci kortešovali za seba. No veru mnoho nasbie-rali! Že tak škaredo prepadli, to by ešte nič nebolo;

však sú liberáli. Ale čo museli od ich farníkov do vrecka vstrčiť? To už neuvěřujeme. Čo počuli, nech si to k srdcu vezmú, a naďalej nech vedľa toho pokračujú. Opustení farníci ste veru Handlovci, aj vidiečania! Vy musíte vašich duchovných pastierov viesť a na kresťanskú cestu napravovať. Len vydržte a Pán Boh vám bude ľudákom na pomoci.

Tu hlasovali Handlová, Morovno, Rástočno, Jalovec, Brusno, Chrenovec a Lipník. Všetkým voličom vďaka a slávu voláme, len tým Brusňanom nie, ktorí ľudovú stranu zanechali a išli s Gregušom. Greguško! Greguško! vy myslíte, že keď ste liberál, že ten veľký proces, ktorý máte s tými chudobnými ženami, že vyhráte? Pri tom súde nič neplatí liberál. Tam len pravda. Rozumiete? No aj ten pán rychtár z toho Jalovca. Zase poblúdili? A kde-že boli p. rychtárka? V Novákoch sme vyvolili tiež mi ľudáci Majtényiho liberála, a Kutvassera ľudáka. Pán Majtényi, aby nezabudli čo sľúbili našim voličom!

V Nemeckom-Pravne sme my ľudáci tiež Crausa liberála, a Ceisla kanonika ľudáka vyvolili. Craus je sirotský präsés v Nitre. Že bude sirotky pravnianské chrániť a brániť. Však uvidíme. V Rudnom sme si dvoch ľudákov vyvolili: P. dekana rudňanského Wetzela a p. farára Líšku z Kostolnej Vsi.

No včul príjdu Bojnice. Tu p. liberáli taký kústik vykonali, ktorý im už ani samým do ich Bánfických hláv sa nevmestí. Luljak präsés prevýšil Bánfyho aj Tarnócziho. My sme viedli asi 200 voličov ľudových. Pekne votizovali, a páni liberáli vidiac, ako strašne prepadli, hrešili, nadávali naším ľudom že tak škaredo prepadli. P. Jenó Kiss sa ponosoval: «Aj tu som prepadol, aj v Gajdli. Prečo mi to urobili? To som ja nezaľúžil!» A čo myslíte, milí čitateľa, čo sa stalo? 240 hlasovalo a liberáli pri čítaní vótov o jednu cedulku vyše narátali na liberálnu stranu. Túto hádku sami liberáli nepochopia. Len sa smejú a čudujú, ako je to možné takto vyhrať! — No p. liberáli netešte sa, lebo vaša nespravedlivá radosť vám dlho trvať nebude. Ja myslím že statočný človek takýto mandát by nesmel prijať. Čo myslíte p. Kiss? Tu hlasovali Bojnice, Opatovce, Dolnie-, Hornie-Šutovce, Kocúr, Dubnica, Kaňanka, Lazany, Poruba, Nedožer, Brezany, Polluša a Pravnenec.

Ctení voličia, či viete, ako sa liberáli teraz vyhovávajú? Že ste nás oklamali. Že ste z jejich cedulkami votizovali. Liberáli hovoria: vidíte, ľudáci oklamú aj svojich vodeov. Nuž či by to malo byť pravda? To by bolo veľmi smutné. A že vraj Nedožerci, a Brezanci najviacej.

Ctení voličia! Voľba sa napadne, a isto úfame, že bude zničená. Keď vás potom ešte ráz pri voľbe povoláme, preukážte všetci, a nadovšetko tí, ktorých najviac podozrievajú, že ste vy ľudáci a budete hlasovať na ľudových kandidátov. Preukážte, že p. liberáli aj tu cigánia, ako obyčajne.

Ctení voličia bojnického okresu, ešte vám len nasledovné chceme na známosť dať.

Pán Luljak präsés pri votizovaní viac rázy opakoval: «všetkých ľudákov by bolo treba vypalicovať». Pán

Luljak je v Prievidzi fiškál. Keď ľudáci k nemu prídu, aby ich zastupoval a zato ho dobre platia, bude ich s s palicou zastupovať?

Pán Karderka ako divý týger obrážal ľudákov. Povedal, že ľudákov všetkých obesif. Od koho-že by si svoj plat potom inkasoval? Či by išiel jeho murárom za šichníka? To len s takým rozumom človek môže vyprávať, ako je p. Karderka. Jeho rozumu je taký ako Budišská kyslá voda. Nemôže sa upotrebiť.

A všetci liberáli tak brechali tam v Bojniciach aj p. Hajdu kasnár, ktorého že by pán gróf len somárom volal, ako keď by boli besní bývali. A to všetko len preto, keď videli, ako škarede prepadli.

Výsledok bol predci ten, že liberáli mali o jednu ceduľku viac. Čo sami liberáli nevedia pochopiť.

Ctení voličia, chráňte sa na budúce pri votizovaní. Ak ste to urobili, čo liberáli na vás hovoria, to není staťočne, a po kresťanský.

Volba je napadnutá.

Priateľ ľudu.

Zo Spiša.

Známo je, že Spišiaci siestích liberálných ablegátov postali do snemu. Aj to už bolo v týchto novinách opísano, ako sa to mohlo stať. Slabosť ľudu a zkasenosť vzdelaných áno aj nektorých duchovných to zapríčinilo. Minulého mesiaca sme mali zase stoličné voľby. Tu nektoré obce si pekne sastaly svoje presvedčenie. Vývoleno je spolu asi 20 ľudových, tak, že teraz táto stránka má v stoličnom výbore 50—60 údov. Keby tito vždy svorne spoludržali a na zasadnutia riadne chodievali, mohli by sebe hodnú vážnosť nadobudnúť a pánov pri stolici, zvlášte notárov dobre kontrolovať.

Spíš patri medzi tie stolice, z ktorých najviac ľudu vyvandrúva do Ameriky. Tohoročný popis ľudu dokázal, že ôsma čiastka obyvateľstva je v Amerike. A od nového roku sa nič nepremenilo, ba vyštahovanie sa ešte zväčšilo. Priemerne môžeme na mesiac 500 osôb rátať, ktorí cestovné listy si vybrali, a koľkí cestujú bez týchto pasov! Stoliční páni teraz utvorili jedon vybor, ktorý má rozmýšľať nad príčinami vysťahovania a jako ho zamedziť. Niet mnoho čo rozmýšľať. Keby ľudia naši mohli tu vyžiť, sotva by sa tak hufne hrnuli za more, kde ich ťažká a nebezpečná práca čaká. Isté je, že keby Ameriky nebolo, polovica dane by nebola posplácaná. To sa tajiť nedá, že veru mnohí len z lakomstva idú ta. Mali by čo robiť aj doma. majú gazdovstvo bez dlhu, ale keď vidia, ako druhí za dva-tri roky si tisícku i viacej zarobia, nuž cheejú aj oni nachytro zbohatnúť. Teraz najviac mladé dievčatá remeselnícke vyvandrújú, myslia si, že keď tu musia dlho nosiť panenský venec, že ažda v Amerike skorej sa dostanú pod čepiec. A darí sa im to. — Pravda, že tí vysťahovalci nám tu chybujú. Veru niet robotníkov. Po obciach, čo do roboty súce je všetko v Amerike. Žalujú sa aj hospodári. Majú príčinu veru. Robotník veru drahý a i ten často ba najviac je planý, na nič nesúci.

Spíšký hospodársky spolok vyhlásil, aby na 17. no-

vembra naši hospodári do Podhradia priviedli svoj rožný dobytok, kde tie najlepšie a najkrajšie kusy odmenené, prémiovane budú. Tí páni iste zabudli, že 17-ho bola nedela. Ale ich aj náš nábožný ľud naučil moresu. Sotvi pätnásť kusov dobytku bolo tam i to len z mesta, v ktorom sa táto odmena vydržiavala. Veru páni vedzte, že i vám platí tretí prikaz boží: Spomní človeče, že bys deň sviatočný ctil a svätil. Veru páni mali by ste dobrým príkladom predchádzať ľudu ale nie mu príležitosti dávať ku prestúpeniu zákonov cirkve.

X. Y.

Búr sv. Peter.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom oblúbenom «Kresťane».

Smutná to vec, keď veriaci nevďačnosťou chovajú sa oproti svojmu Duchovnému. Škoda, tak sa to deje i v našej milej obci v Búr sv. Petri (tiež i v Mikuláši).

Bár silne som presvedčený, že náš pán Kaplán je ten pastier, ktorý za blahobyť svojich ovečiek obetuje všetko, i svoje šťastie, vzdor tejto jeho obetivosti nachádzajú sa jednotliví, ktorí tú dobrotu novďačnosťou odplácajú, pretrhujú zvärok lásky medzi pastierom a ovečkami.

Čože je nevďačnosť? Nevďačnosť je to, keď my, nám preukázané dobrodenia neuznáme; keď si nášho dobrodince nectíme, nevážime; keď dobré zlym odplácame. Nevďačnosť je ošklivý hriech; o tom svedčí nám sám rozum. Len z krátka chcem sa dotknúť jednotlivých bodov, ktoré som si umiernil v dopise tomto Vám drahý Spoluobčania, prizvukovať.

Náš pán Kaplán je muž modlitby, a dobročinnosti; opravdivý to apoštol pobožnosti; blahosklonnosti a utrpnosti. Jeho heslom je: «in oratione et operatione omnis virtus nostra». (V modlitbe a práci vारी celá naša sila.) Desaf ročné jeho účinkovanie o Obci našej bude žiť mnohé a mnohé roky. Veď on je ten muž, ktorí našu predtým agátmi vysadenú obec peknými, ovocnými stromčekami obohatil tak, že dnes každého cudzinca prekvapí toto okrášlenie našich ulic a dvorov. A predsa našiel sa medzi nami taký «trunkus», že začal na pána Kaplána zle, nedobre, keď mu mimovoľne zaočkoval dajaký planý stromček vraviac: «Kto by si to dovolil stromček tak pošpatif!» Na to si však nepomyslel, že o tri, o štyri roky požívať bude šlachetné ovocie. Hľa hriech nevďačnosti! Nasledovne na um mi pridú tie dobrodenia, ktoré nám drahí spoluobčania! preukázal i na poli politickom, keď všestranným prenasledovaniam oprúe plecía, nás vytrhol z nezbedných pazúrov židov a liberálov; a my skrz neho vedení priviedli sme zástavu ľudovej strany už dva rázi k víťazstvu. A preto hrdý je na nás Búranov celý sv. janský okres, bo kde sú Búrania, tam už zvoní liberálom, tam sa zvalí veľký dub liberálov. Nedarmo hovoril p. slúžny, že by mu vraj hneď daroval pražské biskupstvo, keď by sa ho striasť môhol. O štréberoch takto nevravia slúžnovci. A čo mám pove-

dať o jeho činnosti pri základe kresťanských spolkov? O tom svedčia vo Viedni bydláci Búrania. Nesmiem vynechať ďalej jeho horlivosť okolo výchovy a vzdelávania našej mládeže. Je nám známo prislovie: «sprostý Búran!» Koľko čísiel novin prichádzalo pred tým na Búri? a koľko teraz? Človek nevie, čo je v ňom väčšie: láska-li a dobrotivosť, či skromnosť a pobožnosť.

Pýtam sa Vás ale, či obsiahnul za jeho dobrodenia dajakú odmenu od nás? Ani reči! Videli sme však chovanie sa výborníkov na zasadnutí školskej stolice, kde sa ani jeden neohlásil, by zavrátal istého kriklúňa, ktorý oproti pánu Kaplánovi povstal. Radšej sa zišli daktori, a dobre preosievali pána Kaplána, ba prišli i na také myšlienky, ktoré jednoducho na cti utrhajú.

A naši učítelia? Tito (vyjmúc jedného!) veľmi bočia od pána Kaplána a bubnujú, že je to vraj pánsláv.

Páni moji! nie ste povolani súdiť bojovníka za pravdy ľudu.

A preto my drahí Občania! ctíme a vážme si nášho miláčka a volajme mu z hĺbín srdca: «Sláva!» Veď on je naším vôdcom, vedie nás ako voje svoje de boja, vedie k víťazstvu proti nepriateľom Boha, sv. cirkve a spasenia veriacích duší.

Do videnia Búrankovia!

X.

Holič.

Veľkú radosť cítim nad tým, že raz aj dobrú novinu môžem zvestovať z nášho mestečka, cteným čitateľom nášho výborného a medzi ľuďom obľúbeného Kresťana.

Známo je to doista aj na iných krajoch, že druhého októbra pri všeobecných krajiných voľbách, voličia okresu skalického na vzdor všetkým namáhaniam a násilenstvám, na vzdor všetkým figliam a pijatikám, predsa pevne jako múr silný zostali stáť, od presvedčenia svojho ani krok neodstúpili, ale k slávnemu víťazstvu priviedli zástavu ľudovej strany a taktó pošliapali hlavu hada liberálneho. Zvílazel tu s väčšinou 702 dr. Ján Csernoch, pápežský prälát a kanoník ostrihomský. Takého oduševnenia sotva stal sa účastným iný krajiný vyslanec, jako náš vrele milovaný pán osvícený, za ktorého ľud aj dušu by bol dal.

A s jakým skvelým víťazstvom sa skončila voľba na krajinského výslanca — nič menej sa podarila voľba i do stoličného výboru. V skalickom volebnom okrese zvolila si ľudová strana 13 ľudových stoličných výborníkov.

Len v Holiči boli dvaja liberáli vyvolení, ponač tu nemali žiadného protikandidáta. Kto pozná okoličnosti mestečka tohoto, dobre vie, že tu by bolo márne všetko namáhanie — ponač je tu moc krivonosích khazárov — a uznajme len úprimne, žiaľ Bohu, aj takých kresťanov, ktorí s nimi za jeden remeň ťahajú.

Na dvoch miestach aj sám pán hlavný slúžny, pán Béla Frideczky prepadol.

Ale vráťme sa nazpät k našim drahým židáčkom. My sme opravdive šťastliví tu v Holiči. A viete prečo? Lebo v opravdivom smysle slova bývame v zemi zaslú-

benej. Na hlavnom námestí, vyjmúc dva kresťanské domy, všetky iné sú v rukách vyvoleného národa. Tak že sa musíme obávať, že príjde čas, keď aj tieto prejdu do rúk jejich, a vtedy nemáme si kde na Božie Telo ani oltár postaviť, a našu pobožnosť odbaviť.

A práve táto okoličnosť priviedla nášho horlivého pána dekana k tej myšlienke, na námestí sochu nejakú vystaviť. Myšlienku nasledoval skutok. A hľa na jeho oslovenie, za krátky čas sa nasbieralo medzi ľuďom našim 3800 korún. Jedna nábožná vdova sama venovala 1000 korún, a nalezlo sa pár aj takých štedrých darcov, ktorí po 100 korún dali. Jejich mená nechcem aby boli známe tu pred svetom, ale prajem im, aby bol jejich skutok do knihy večnosti zapísaný. Aj iní občania podľa možnosti, koľko mohli, toľko sa usilovali venovať k tomuto peknému cieľu. Nech prijmú všetky vrúcny vďak náš, nech im to pán Boh stonásobne vynahradí.

Dnes už sa vypína k nebesám naša krásna, 10 metrov vysoká socha, k úcti najsvätejšej a nerozdielnej Trojice vystavená. V prostredku okrašľujú ju tri menšie sochy. Jedna vyobrazuje preblahoslavenú pannu Mariu, a druhé dve, našich miestnych milých dvoch patrónov, svätého Floriána a Vendelína.

Práca táto chváli sikovnú ruku umeleckú pána Štáblu z Hodonína.

17-ho tohoto mesiaca bola vysvätená socha táto. Slávnosť túto prišiel odbaviť náš krajiný vyslanec, dr. Ján Csernoch. On sám viedol z farského chrámu božieho pod infulou, sprevádzaný sborom celého knazstva okoličného, prôvod ľudu k soche svojej, A tu na hlavnom námestí, keď odbavil cirkevné vysvätenia, pred veľkým zástupom ľudstva, nielen holičského ale aj susedných osad, rozum a srdce prenikajúcu kázeň držal. Potom zase takým poriadkom viedol medzi spevom a zvučnou muzikou prôvod naspak do chrámu farského na požehnanie.

Večer odbavoval kat. kruh pekne podarenú zábavu, v hospode. Tu sa zase taká vec stala, ktorú budú holičania mnohé roky spomínať. Pán osvícený prišiel medzi ľud svoj, prítomnosťou svojou všetkých mile prekvapil. S týmto dokázal, že nielen vtedy nás pozná, keď naše vôtá potrebuje, ale aj inokedy. Jahnáhle ho spatrili, všetci sa hrnuli k nemu, a zo všetkých strán sa ozývalo: nech žije náš milý vyslanec, sláva pánu Csernochovi!!

Poznamenám ešte, že pán osvícený preukázal, že nás okres chce nie len mravne, ale aj hmotne napomáhať. Lebo na fundáciu novovystavenej sochy ráčil darovať 200 korún; a na muzikálny cirkevný sbor, na kúpenie nových instrumentov 400 korún. Za ktorý veľkodušný dar nech prijme aj touto cestou v mene celého obecnstva, naše z hĺbín srdca pochádzajúce vďaky.

Skončím moje riadky týmito slovami pána osvíceného, ktoré pri soche povedal: Drahí občania! Vy ste dali verejný dôkaz pred svetom vašej viery a horlivosti, skrze vystavenie sochy najsvätejšej Trojice — nech vás táto viera obživuje, aby ste ju vždycky verejne vyznali, a za ňu v čas potreby bojovali.

Dr. Holičan.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť, alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kiadóhivatala Bpest, VIII. József-körút 35.* Kto posielate dopis alebo článok, len takito nech píšú: *Edvard Sándorfi redaktor Kreštana, Budapest, József-körút 35.*

Horál. Za milú bázenku sme Vám uprimne poďační. Najbližšie upotrebíme ju. Úfame sa, že nás i na pozatým počtíte. Či bude vianočná príloha? To nezávisí od redaktora. Myslíme, že nebude.

M. S. V. Šurany. Ďakujeme za správu.

Jablonský. Pekne ste nás prekvapili. Pán Boh zaplať.

J. S. K. Dopis ten nemôžeme uverejniť, však viete prečo. Neľutujte nás, lež ľutujte tých odrodilcov židovskými peniazmi dobre zaplatených, ktorí vás už ani za občanov vlasti nechcú považovať.

Zaosek. Ešte ráčte prepáčiť. Vlečie sa to vlečie s tými Vašími spismi, no ale už pojdú do tlače.

Anapoldy. Len sa páni Bratia prihlasujte, sdrúžujme sa im viacerí, bo začínajú nás obskakovať nepriatelja krivonosí a i so svojimi kresťanskými zakúpenkami jako zvery divé. Píšete pekne. Vďaka za prácu! Upotrebíme ju.

Ludák z Doliny. Za obe práce vďaka. No nemohli sme teraz ani jednu uverejniť. Aj z Listov bude muset vystáť, bo chceme dať jedno veľmi pekné číslo s obráskami a osnovou k týmže. Boh Vám odplať a pomáhaj všetkým spravodlivým.

Ostatným pánom odpovieme budúce.

Súbeh.

Do Bielehopotoka (Orava) hľadá sa sbehlý organista, ktorý by spolu obchod tunajšieho potravného spolku viedol. Plat 1000 korún a pohodlný byt. Prihlasy majú sa čím skorej doposlať na farský úrad v Bielompotoku.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Oznam. U redakcie «Kazateľne» dostať už druhé rozmnožené vydanie modlitebnej knižky *Martina Húsku «Božské Srdce Ježiša Krista.»* Knižka má o 62 strany viac obsahu, než jej prvé vydanie; priložené boly nové piesne, Hodinky k ucteniu najsv. Srdca Ježiš, príležitostné modlitby a modlitby na väčšie sviatky a slávnosti roku cirkevného i ku niektorým Svätým. Knižka krom jej hlavného cieľa zodpovedá docela každodennej potrebe veriaceho katolíka.

Pri tak značne, o štyri hácky, zväčšenom obsahu nepremenila sa jej cena, a väzba je úhľadnejšia, stálejšia.

Jeden výtisk knižky, pekne, celkom v plátne viazanej a krásnym barevným titulným obrázkom opatrenej, stojí 1 kor. 20 hal. Kto objedná len jeden výtisk, nech pridá hneď 20 halierov za poštovné; kto dva alebo tri výtisky, nech pridá 30 halierov. Od 4 výtiskov posielala sa v balíčkoch porte. Redakcia «Kazateľne.» Lenge (Teplá) o. p. Bélabánya.

Praeorator, čili príručná knižka pre kňazov predmodliavajúcich sa. S odobrením cirkevnej vrchnosti. Vydal Gustáv Buzarovits. Všetky potvrdené modlitby slovenské a daktoré latinské najdu v tejto knihe pp. duchovní. Tlač je pekná. Cena v plátne viaz. 2 koruny 60 hal., v koži 4 kor. Slovenskô a maďarský spoluviazaný 5 korún.

Noviny Malých. Ročník III. Číslo 2. Vychodia s mnohými obrázkami do roka osem raz, počnúc od oktobra do mája, vždy 15-ho, v knižtlačiarňi *Jána Bežu* a spol. v Senici. Cena čísla 2 kr. = 4 haliere. «Noviny Malých» sú pre rodičov výtečnou pomôckou pri výchove detí.

Štiavnická kalvária. Na pamiatku 150-ročného jubilea složil Árpád Hidvéghy, farár belianský. Pre slovenský ľud prispôobil Fr. Richard Osvald, správca fary teplanskej, censor diecesánsky. 196 strán. Viazaná v plátne. S veľmi utešenými obrazmi. Cena 60 krajeiarov. Čistý výnos venuje sa na vždy výlučne len Kalvárii. Snažne odporúčame.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIII. číslo 10. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

«**Listy Svätého Antona.**» Mesačný časopis ku rozširovaniu milodarného chleba chudobných. Ročník I. číslo 11. Vychodí na 1-ho v každom mesiaci na šestnásť stranách s utešenými obrazmi. Predplatné na celý rok 2 koruny, do Ameriky 75 centov. *Predplatiť treba na túto adresu: Administrácia «Listy Sv. Antona» Budapest, VIII., Szentkirályi u. 28/a.*

Novinky tieto zaoberajú sa hlavne s vecmi, ktoré týkajú sa úcty Svätého Antona. Podávajú tedy životopis Svätého, opisujú zázračné udalosti, ktoré sa na prímluvu Jeho staly, uverejňujú zprávy zo všetkých strán, kdekoľvek si tohoto Svätého nábožne ctia. Pri tom cieľom týchto novín je, aby boly rozmanité; preto prinášajú články aj také, ktoré sú nie vo vlastnom smysle slova náboženské, lež viacej len kresťansko-spoločenské, týkajúce sa vážnych otázok života.

Novinky tieto prijalo katolícke slovenské obecnstvo veľmi prajne. Vychvalujú nás, že naše novinky práve s takou úľubou čítajú čestní mužskí, jako aj nábožné sestry. Aj vrchnosť cirkevná obrátila pozornosť svoju na nás, i viacerí biskupi zehnali nám; najnovšie ale arcibiskup kaločský osvietený P. *Juraj Császka* verejne v pastierskom liste svojom odporúčal naše «Listy Svätého Antona».

Päť dní roku 1900 v Ríme.

Napísal Heraklius Porubský. (Číslo VIII. Katolíckých Hlasov, vydáva Fr. Richard Osvald.)

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdú opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Ona hodí sa veľmi aj ako dar našim milým známym a príbuzným, bo takej knižočke sa zaiste každý poteší. Vôbec nemala by ona chybovať v žiadnej katolíckej rodine. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 40 hal., s poštou 45 halierov; 50 výtiskov 18 korún, 100 výtiskov 35 korún.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecenstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 kgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 8:15—8:75 kor., peštianska 8:11 8:75 kor., z Báčky 8:15 kor., banátska 8:40—7:90.

Raž: 6:75—7— kor.

Jačmeň: na krm 6:00—6:20 korún, do pálenie 5:95—6:15 kor., na várku 7— kor.

Kukurica: 5:40—5:50 kor.

Múka pšeničná po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	27—	26:20	25:40	24:80	24—	23:20
		6	7	7 ¹ / ₂	8	
		22:60	20:60	17:80	11:20	

Otruby. po 100 kil.: drobné 8:60 korún, hrubé 8:80 korún.

Ovos: 6:40—6:70 kor.

Strova: *Fazuľa* veľká biela a okruhlá po 6:75—7:10 brnava 6:25—6:60, pestrá 5:25—5:50, drobná 8:70—8:95, cúdená 10:50——. *Hrach:* 11:80—12:00, lúpaný 20——. *Šušovica* horšia 10—, lepšia 13:00—14—. *Mak:* 25:00—27:00, všetko po 50 klg.

Lekvár srbský transito 17:75—18:25 po 50 klg.

Semená: Červená ďatelina nová ——. Lucerna 43—38—, všetko 50 klg.

Sviňská masť 50:00—50:50, Slanina ³/₁₀₀ 48—⁴/₁₀₀ 48:75—, udená dobrá slanina 48:50— po 50 klg.

Olej repcovy 83 korún za 100 klg.

Remeň: podošvy k. 250—310; tercy prima k. 270—280; anglické odpadky k. 240—265; telaciny k. 370—390; pitlingy —; koňaciny vrázkované k. —; —; tažené k. —.

Bliskavy remeň k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. —, väčšie — metr. cent.

V **Darnóve** bude sa vydržiavať s povolením kráľ. uh. finančného ministerstva v prospech jedného nového Marianskeho chrámu jedna

Predmetová Lutria,

ktorá pod dozorom tak cirkevnej jako aj svetskej vrchnosti postavená je. **Čistý výnos** lutrie bude teda z najväčšej čiastky na postaviť sa majúci chrám obrátený. Ďalej z toho istého obnosu aj jedna sv. omša sa založí, za horlivcov tohoto dobročinného cieľu. Kto teda kúpi si darnovský lós, má účasť na najkrajšom milodare a každoročne — aj po smrti svojej — na jednej svätej omši. Možno-li peniaz svoj užitočnejšie upotrebiť?

50.000 lósov s 1205 výhrami.

Hlavné výhry: jedno strieborné stolové príborie (2000 korún). Izbenné náradie (1000 korún). Jedny zlaté hodinky so zlatou retiazkou (500 korún) a p.

Cena jedného lósu 1 koruna; päť lósov i s poštou 4 koruny 35 halierov.

Menej než päť lósov nemožno poslať. Desiat lósov rekomandovaných stojí 8 korún.

Losovanie muselo sa na 15-ho decembra odročiť. Lista výhier pošle sa každému majiteľovi lósov.

Lóse posielajú:

Farský úrad v Darnóve, stolica mošonská.

U Floriana Patyerek

v Novej Pešti, Vacovská cesta 41.

dostať:

kalendáre, modlitebné knihy v reči maďarskej, nemeckej a slovenskej od najjednoduchších po najfajnejšie. Ružence, obrázky; sochy a všetky ostatné predmety náboženské.

Neslýchaná lacnota!

1 kgr. bársakej farby olejovej farby 50 hal. (25 kr.)

1 kgr. Prima Patent I-á Firnis 72 hal. (36 kr.)

Samopozlatník.

Každý môže si sám pozlatiť obrazy lebo zrkadlo spolu so štetcom 1 fl'áša 50 hal. (25 kr.)

Dostať

u bratov Brüll

diel'novom sklade

Budapešť. VII., Dob-utca 46.

Dôležité pre hospodárov!

Odporúčam pp. hospodárom svoje výtečné a všade obľúbené

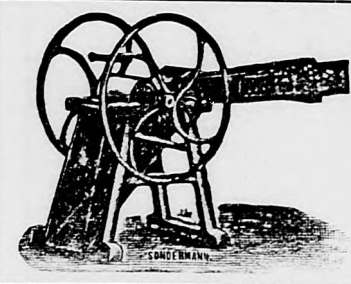
hospodárske stroje,

ktoré predávam pod zárukou. Dobré zostavenie, ľahký chod a dlhoročná trvácnosť sú vlastnosti mojich strojov, o čom svedčí na stá podakovacích listov so strany mojich pánov odberateľov.

Amerikánske bubnové sečkovice.

Mláťačky ručné i ženturové. Žentúre. Rajtáre. Triery. Rozsievačky. Šrotovníky. Strúhadlá na burgyňu a zemiaky. Stroje na rezanie kapusty a na moržovanie kukurice. Stroje na lámkanie kôry. Pluh. Brány. Mlyny na syr, slad a borievky. Decimálne váhy a mangle na prádlo. — Obrázkové cenníky zašlem na žiadosť franko.

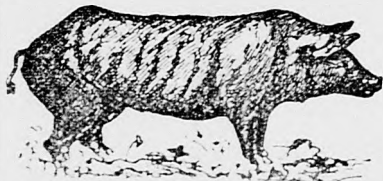
MICHAL TRESKOŇ,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje. Bytča (Nagy-Bittse, Trenčänmegye.)

Ti páni, ktorí chceli by prevziať zastupiteľstvo alebo sklad mojich strojov, nech obrátia sa na mňa.

Pozornosti našich hospodárov

čo najvrelšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznaný liek

proti dúlu sviň,

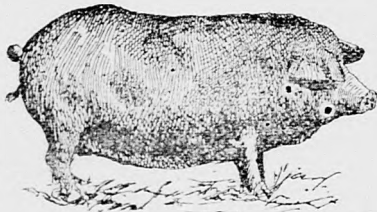
ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou slohou nielen od rozličných chorôb zachráni ošipané, ale aj vykrmeniu týchto v najväčšej miere pripomáha; o čom mnoho tisíc dakujúcich listov a osvedčení svedčí. — Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balika je

koruna 1. —

jednokilového väčšieho

koruna 1.80

19 kilového balika franco posielam

Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch, križov a iných kosti znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke

ktorý už pre mnohým prinavrátil úplne zdravie, — o čom pôvodné dokumenta svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akékoľvek neduhy kosti, organizmus napadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohybnosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej kor. 1.40. Jednej väčšej pôvodnej skl. kor. 2.40

Založená 1735.

Telefon 395.

Mestská lekáreň k ČIERNEMU ORLOVI

Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adressa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným reumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, pichaniu, boleniu zubov atď. Účinnok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďačovníctvo to dokazujú. Cena fľaše 2 koruny, cena fľaše na prábu 1 koruna.

Vodka na prsá a na pľúca: Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacim, ulavujúcim a soslňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých pľúcach, pri pľucovom hurute, pri zachripnutí atď. Vela vďačovníctva potvrdzuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej fľašky 2 koruny, fľašky na prábu 1 koruna.

Krv čistiacie pilulky temešvárskej mestskej lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytrá a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatuľka 42 halierov, šesť škatuliek 2 koruny, 10 halierov.

Tieto vyprobované a za výborné uznane prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekární, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známkou a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falšných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

Dvojnásobne elektromagnetický križ

Nie Voltov križ!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rozveseľuje, za čo klopaniu srdca, boľasti hlavy a zubov, pohľadobne stojíme pri lámke, lúpaniu, astmatických lúpaniu, astmatických galibách, beznivosti hucaniu uší, migrenu, krčom srdca, epilepsii, mokrosti posteľe, slabosti, záduhu, isebli, bladosťi závratu, zlému sluchu, nemociam nervov, influenze, žltosti, krčom žalúdka, ischiasu, udieraniu krve, krčom, proti všeobecnej slabosti a. t. d. I 20-ročné choroby boly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme etené obecnstvo, že môj aparát nemá sa pomýliť s apparátom Voltu, ktorý na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetiční križ nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, naspäť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť.

Malý aparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S doberkou alebo s vopredným poslaním peňazi rozposielam hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

ALBERT MÜLLER,
Budapešť, V., Vadász-u. 42M. Kálmán-u. na rohu.

Každej hospodine a matke

možno len blahoželat, ktoré
z ohľadu zdravia, úspory a
dobrej chuti Kathreinerovu
Kneippovu kávu (opravdová
je len v pôvodných balíkoch)
upotrebuju. —————